

Národní muzeum vyráží Na turné. Nová výstava v Českém muzeu hudby vás vtáhne do světa hudebních hvězd

22.3.2024 - | Národní muzeum

V Českém muzeu hudby Národního muzea je otevřena výstava mapující historii i současnost hudebního cestování.

Jaké to je, když se hudebníci vydají na šňůru, jakým způsobem provozovali své řemeslo potulní muzikanti, jak cestovaly české hvězdy jako Antonín Dvořák či Jan Kubelík, a jak připravují svá turné současné rockové či big beatové hvězdy? Na tyto otázky odpoví výstava plná zajímavých vzpomínek a autentických předmětů nejen ze sbírek Národního muzea.

S hudebními dějinami je neodmyslitelně spjata cestování za hranice rodného kraje, ať už se jedná o vandrování potulných muzikantů nebo pečlivě logisticky připravená a plánovaná turné superhvězd. Výstava Na turné, rozdělená tematicky do deseti částí, vtáhne návštěvníky do historie hudebního showbyznysu a představí mnohdy nelehké podmínky poutí muzikantů, kteří se na svých cestách potýkali s námořními bouřemi, nehodami dostavníků, bojovali s režimy, přijímali zvláštní honoráře, setkávali se s famózními úspěchy, ale i se smrtí.

„Výstava Na turné je opravdu pestrým vhledem do historie hudebního cestování, kde stejně jako v 19. století, tak i dnes hraje velkou roli především logistika. Je zajímavé sledovat její vývoj prostřednictvím sbírkových předmětů, jako jsou lodní lístek Antonína Dvořáka z jeho druhé plavby do New Yorku, imigrační dokumenty s otisky prstů Jaroslava Ježka, ale i památeční bunda a další unikáty z prvního koncertu Rolling Stones v Praze, který byl zároveň první velkou školou pro tuzemské pořadatele koncertů. Jedinečné artefakty doprovázejí autentické, mnohdy dramatické, ale i kuriózní vzpomínky slavných hudebních skladatelů, operních pěvkyní, ale i současných umělců. K výstavám a expozicím Národního muzea už neodmyslitelně patří také interaktivní prvky. Na turné si tak budou moci návštěvníci osahat některé hudební nástroje, zkusit si na ně zahrát či rozpoznat jejich zvuk,“ říká generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Výstava poodhalí například osud houslisty Jana Kubelíka, který si jako jednadvacetiletý syn ševce z Michle po svém americkém turné koupil zámek v Čechách a na cesty vyrážel vlastním salónním vagónem, jehož fotografie je součástí výstavy. Návštěvníci si ale také mohou počíst v zápiscích hudebního skladatele Vojtěcha Jírovce, který oslnil Neapol. Následnou cestu do Paříže v nich popisuje jako boj o život při překonávání námořní bouře i únosu piráty. Autoritářské režimy spoutaly hudební světoběžnictví vlastními pravidly a pohlížely na ně i jako na nástroj propagandy. Mnichovská dohoda posunula státní hranice, a tak při cestě do Anglie v roce 1938 překonávala Česká filharmonie první německy důkladnou celní kontrolu již kousek za Prahou. Doporučení, jak se chovat a co říkat v zahraničí, které její členové před svým odjezdem dostali, si mohou návštěvníci přečíst v části výstavy s názvem Přes hranice.

Nejvyšší metou snad každého umělce bylo uspět za oceánem. Prvním českým dílem nastudovaným v Metropolitní opeře byla Smetanova Prodaná nevěsta, uvedená 19. února 1909 v němčině pod taktovkou Gustava Mahlera. V roli Mařenky vystoupila Ema Destiniová. Bolerko kostýmu z této opery stejně jako její cestovní pas si mohou návštěvníci prohlédnout v kapitole výstavy nazvané Americký sen. Ten si chtělo splnit mnoho Čechů. A rozhodně se to podařilo Antonínu Dvořákovi, jehož Symfonie č. 9 Z Nového světa patří k nejznámějším světovým skladbám. Premiéra 16. prosince

1893 v Carnegie Hall byla velkolepou senzací. V té době nemohl tušit, že jeho „Novosvětská“ doletí o téměř osmdesát let později s astronautem Neilem Armstrongem až na Měsíc. Součástí výstavy je lodní lístek Antonína Dvořáka, glóbus z jeho pracovny v Nelahozevsi a faksimile Symfonie č. 9 Z Nového světa.

Hudební putování je spojeno především se zážitky. Proto se mohou návštěvníci výstavy Na turné těšit i na některé fotografie, dopisy a zápisky, které si muzikanti vozili ze svých cest. Vystaveny jsou cestovní deníky, například ten, který si kreslil Jiří Šlitr. Hudebníci se ale domů vraceli i se suvenýry, a některé z nich představí výstava Na turné – s květinou z peří se vrátila diva Klementina Kalašová z Brazílie, Ema Destinnová si ze severní Ameriky přivezla indiánskou koženou halenu a mokašiny.

Pro hudební kočovníky je cesta cílem. První koncert Rolling Stones v Praze byl nejen symbolickým koncem jedné éry, ale zároveň velkou zkouškou pro české pořadatele, kteří se v průběhu jeho příprav učili, jak se dělá opravdová show, na níž lze v Českém muzeu hudby zavzpomínat prostřednictvím bundy s typickým logem kapely či trička se jménem prezidenta Václava Havla – unikátních předmětů speciálně zapůjčených pro tuto výstavu.

Organizace hudebních cest je náročná. Pro někoho začíná turné útekem, jiní ho mají pečlivě naplánované. Výstava nabídne perličky ze zákulisí, návštěvníci budou moci porovnat, jak se liší itinerář hudebního skladatele a rockové kapely, poznají, že některé vlaky mají jména po hudebnících, prohlédnou si například i kostýmy členů kapely Laura a její tygři, zjistí, že futrály a pouzdra nástrojů mohou mít opravdu nezvyklé tvary a že i ve vycházkové holi se může ukrývat hudební nástroj. Výstava Na turné je v Českém muzeu hudby k vidění až do konce srpna 2025.

<https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/narodni-muzeum-vyrazi-na-turne-nova-vystava-v-ceskem-muzeu-hudby-vas-vtahne-do-sveta-hudebnich-hvezd>